

Anmeldelser

The Golden Eagle Around the World

David H. Ellis & Jesús Bautista. A Monograph of a Holarctic Raptor. 178 medforfattere, 928 sider, 1150 illustrationer (farvefotos, s-h- og farvetegninger, malerværker, kort, diagrammer, tabeller og grafer). Hancock House Publishers, Surrey, Canada, 2024. ISBN 978-0-88839-775-1. Pris 929 kr. i Naturbutikken.

Amerikaneren Ellis har fra drengeårene været interesseret i og arbejdet med fugle, især rovfugle. Han har skrevet mere end 400 artikler og flere bøger bl.a. to om Kongeørnen: *Enter the Realm of the Golden Eagle* fra 2013 og *Behavior of the Golden Eagle* fra 2017. Spanske Bautista har altid haft passion for de store ørne og i mange år særligt arbejdet med Kongeørn og Høgeørn. Han har skrevet mange artikler samt bogen *Golden Eagles and Humans* fra 2022. Begge forfattere har rejst vidt og bredt for at studere Kongeørnen.

Bogen er inddelt i otte sektioner. Sektion I omhandler biologi, beskyttelse og etnografi. Her beskrives bl.a. de seks underarter af Kongeørn, adfærd, vindfarme, jagt med kongeørn, fældning og dragter, genetik, træk og opdræt. Samtlige afsnit afsluttes med en litteraturliste. Sektion II omfatter Kongeørnen i Vesteuropa minus Skandinavien. Her beskriver lokale eksperter bl.a. bestand, reproduktion, populationsdynamik, føde, dødelighed, trusler og beskyttelse. Omtalen af hvert land fylder mellem fem og 30 sider og ledsages af fotos, tegninger, tabeller, kort mm. I området er bestandene stigende. Sektion III dækker Østeuropa minus Rusland. Bestandene her er stabile eller svagt stigende. Det er interessant at bemærke, at der også er beskrivelser af bestandene i Ukraine og Belarus. Sektion IV behandler Skandinavien, hvor bestandene i Norge, Sverige og Finland er stabile eller stigende. Om Danmark er der en artikel af Jan Tøttrup Nielsen, Hans Christophersen & Esben Sloth Andersen: *The Golden Eagle in Denmark: A new Population in a Densely Populated Country*. Sektion V dækker Canada, USA og Mexico, hvor man ikke har overblik over bestandene eller deres udvikling. Et afsnit behandler Kongeørnens træk i Nordamerika. Sektion VI omfatter Asien bl.a. Kina, Mongoliet, Japan og Rusland. I de fleste asiatiske lande ved man heller ikke, hvordan forekomsterne udvikler sig, bortset fra Japan hvor bestanden går tilbage. I sektion VII, Afrika, er der artikler fra Nordafrika og den spændende, isolerede bestand i Etiopien, der er tæt på at uddø. I Nordafrika kender man heller ikke til udviklingen. Den globale bestand for Kongeørn anslås til at være 51 000-87 000 par. Sektion VIII består af seks appendikser med udbredelse, populationsestimater og -trends, ynglehabitater, ynglesucces, revirstørrelser og -tætheder, fødeøkologi og litteratur. Bogen afsluttes med et forfatterindeks, men mangler et emneindeks.

Kongeørnen er en af de rovfuglearter, der er skrevet flest bøger om. Den bedst kendte er Jeff Watsons *The Golden*

Eagle fra 1997, revideret 2010, som hidtil har været regnet som bibelen om Kongeørnen. Men nu er den overgået af denne bog. *The Golden Eagle Around the World* er sandsynligvis den største monografi, der nogensinde er produceret om en fuglearter. Bogens format er stort, 29 x 23 cm, overdådigt udstyret af nogle af de bedste kunstnere og fotografer. Det er en fornøjelse blot at blade i bogen og nyde de vidunderlige illustrationer. Det er også en bog, hvor man finder de nyeste oplysninger om Kongeørnen. Bogen er måske den flotteste og mest komplette fuglebog, jeg har set. Den er ikke billig, men man får fuld valuta for pengene.

Jørgen Jensen

Birds of Spain

Eduardo de Juana Aranzana & Juan Varela Simó. 286 sider, 435 illustrationer, over 300 kort, hft.. Lynx Nature Books, 2024. ISBN: 978-84-16728-73-2. Pris 279 kr. i Naturbutikken.

Aranzana er biolog og præsident for SEO/BirdLife Spanien, Simó er biolog og illustratør. *Birds of Spain* (BoS) er 2. engelske stærkt reviderede udgave, den første udkom i 2000. Denne nye udgave omhandler 448 mere eller mindre almindelige arter, 191 tilfældige/sjældne samt fem uddøde, 129 nye udbredelseskort og tekst, der bl.a. behandler forhold specifikke for Spanien og de to autonome nordafrikanske byer Ceuta og Melilla, herunder regionale forekomster, skønnede forekomstantal og tilstedeværelsestidspunkter for trækfugle. Bibliografien medtager fire danskere: Benny Génsbøl, Klaus Malling Olsen, Steen Christensen og Bent Pors Nielsen.

Enhver felthåndbog dækkende områder i Vestpalæarktis må vægtes mod *Fugle i Felten* (FiF). Er BoS et nødvendigt supplement? Teksterne i BoS er for kortfattede, dog med interessante oplysninger fx: Sølvmågen er en sjælden vintergæst, Tranen yngler ikke i Spanien, Grågåas med nogle få par, Fiskeørn med under 100 par, sandhønsene er i frit fald, Sortbuget Sandhøne endda udryddelsestruet, Kamblshøne kritisk truet, ikke-udsatte Fasaner blot få hundrede par. Udbredelseskortene til gengæld mere brugervenlige, større og mere præcise end i FiF. 17 sider med sjældne/tilfældige forekomster og uddøde arter er overflødige.

Et nyt, banebrydende koncept i form af QR-koder for de 403 arter, man kan møde i Spanien, er bogens væsentligste plus i forhold til FiF. Her finder man bl.a. fremragende fotos, videoer, illustrationer, udførlig spansk tekst og glimrende lydoptagelser. Et genialt supplement som nærmest overflødiggør resten af bogen, der har mange kikere: illustrationerne viser stående, stort set udelukkende adulte fugle, de flyvende fugle i langt mindre formater, bortset fra sider med udvalgte rovfugle, kjover, måger (7 arter) og vadefugle (14 arter). Mørk fase af Dværgørn og andre varianter er ikke medtaget, farverne på illustrationerne er ofte aldeles misvisende med pilemarkeringer, der desværre

ofteft forekommer anbragt på uspecifikke kendetegn. Var det ikke for QR-koderne, når BoS ikke i nærheden af FiF's kvaliteter. På nogle områder supplerer de to bøger dog hinanden. Tag begge med på rejsen, såfremt du stadig er til bogformater. BoS udelukkende for QR-funktionerne der bør forekomme i alle kommende felthåndbøger.

Hans Harrestrup Andersen

Birding Under the Influence

Dorian Anderson. *Cycling across America in Search of Birds and Recovery*. 257 sider, hft. Chelsea Green, 2023. ISBN 9781645022237. Pris 219,95. Pris E-bog 299,95.

Under the influence betyder "under påvirkning af stoffer og alkohol". Forfatteren, 35-årig eks-forsker på et eliteuniversitet med en doktorgrad i molekylær genetik, tørlagt alkoholiker og eks-stofmisbruger, cykler 29 000 km gennem 28 stater i USA i løbet af hans 2014 'Big Year'. Hans første fugl er

en Sneugle i Massachusetts, 365 dage og 618 arter senere slutter han af med Rustbuget Sporeværler i Texas, hvor han også ser en ny art for USA, Rødbenet Honningsuger, en mellemamerikansk art i Tangarfamilien. Et andet højdepunkt er, da han finder en Vibe, en sjælden gæst i Nordamerika.

DA rejser CO2-neutralt, men opdager hurtigt, at USA ikke er et cyklistparadis. 18-hjuls monsterlastbiler passerer ham med 15 cm margin, ca. 1000 cyklister bliver årligt trafikdræbt i USA, over 100 000 bliver skadet. Også heftige modvinde i form af sne-, støv- og tordenstorme, skybrud, temperaturer fra minus 15 til plus 40 °C, stejle opkørsler, den skrappeste en stigning på 600 m på 6 km, bidske cyklistjagende hunde og bidske bilister, der smider øldåser mm. efter ham, mange styrt, brækkede knogler, ikke altid gode ben: "My leg muscles had the fortitude of marshmallows, my backside and my joints ached from the pounding imparted by cracked and cratered roads." Hans højdepunkt er en 4267 m bjergtop i Colorado. Fysiske og mentale udfordringer er bogens omdrejningspunkter i samme grad som fuglene.

En stor del omhandler forholdet til kæresten Sonia, der, sammen med Anonyme Alkoholikere, hjælper ham ud af misbruget. De bliver gift, og DA er tørlagt på 7. år, da han bestiger cyklen i 2014, hvor han har opgivet sin videnskabelige karriere. I dag er han full-time birdguide og foredragsholder. Hans bog er en stærk cocktail af fugle, fantastisk natur og befolkning, refleksioner over kampen mod "the influence" og beskrivelse af de mange typer, han møder på rejsen eller overnatter hos: bønder, birders, pensionister, bøsser, lesbiske, studerende, professorer og immigranter, der tilsammen betyder allermost for ham i løbet af hans Big Year. DA overvejer, men beslutter sig for ikke at medtage et håndvåben i cykeltasken. Han vil ikke tage kampen op mod den halvdel af USA's befolkning, der er i besiddelse af våben. Han kører ikke med høretelefoner. Tanker, fuglestemmer og lydene fra de mange farlige, tunge medtrafikanter optager ham i stedet for musik, lydbøger og radioprogrammer. DA's Big Year stod ham i 220 000 danske nutidskroner, 355 kr./art.

DA er en højtbegavet, velskrivende, åbenhjertig og tragisk 'helt'. Hans bog er ikke som andre Big Year-skrøner. Kritik? Opremsning af numrene på de utallige interstate highways og navne på de små og mellemstore byer på færden er temmelig uinteressante for en ikke-amerikaner. Mest har jeg savnet kort over ruterne måned for måned samt fotos. Måske fylder refleksionerne over hans misbrug og dets konsekvenser lige rigeligt, lige som Sonias historie ikke får over lidt, men de er trods alt beretningens DNA.

Jeg slugte bogen, var grebet, imponeret og godt underholdt hele den lange vej sammen med Anderson. Sæt dig på cyklen med lydbogen i ørene. Historien er fantastisk.

Hans Harrestrup Andersen

Også modtaget Havørnen

Jon Bjørn Andersen. *Dagbog 2005-2023*. 322 sider, talrige skitser, hft. Forlaget Mellempgaard, 2024. ISBN 978-87-7608-944-3. Pris kr. 259,95.